GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata kwartalna złp. 12.

Nᴱᴿ 247.

Poiedynczy numer na welinowym papierze gr. 10.

CZWARTEK DNIA 13 PAŹDZIERNIKA 1831 ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzień	godzina	Barometr na 0° r.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf.	UWAGI.
12.	7	27 7, 286	+ 7 0	+ 4,5		chmury	mgła.
	12	„ 7. 208	+17. 1	+ 9,9	połud: wz. słaby	pogoda z chmur:	
	3	„ 7. 008	+17 7	+10,0	„ „	„ „	
	9	„ 7, 504	+10 3	+ 6,0		pogoda	

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Warszawa 6 Października.

Liczba jenerałów równie iak officerów wyższych i niższych stopni, powracaiących do Warszawy, z każdym dniem się zwiększa i w ostatnich dwòch dniach przeszło sto wynosiła, nielicząc tych ktòrzy wprost od woyska powstańców się rozchodzą, melduiąc się w Głòwney kwaterze woyska N. Cesarza i Króla, lub wprost się do rodzin swoich udaią. Za tym przykładem idą i żołnierze, ktorzy tysiącami broń składaią i poddaią się. Ostatki woyska powstańców dążą ku granicy pruskiey.

OBWIESZCZENIE.

Gdy porządek wewnętrzny w mieście stołecznem Warszawie ustalonym został i służba skarbowa bez przeszkody dopełnianą bydź może, poleconem przeto zostaie: aby pobòr dochodów celnych i konsumpcyynych, według dotychczasowych przepisów, był uskuteczniany.

Od uiszczenia należnych skarbowi opłat z cła i konsumpcyi, tudzież poddawania się zwyczaynym rewizyom, tak przy rogatkach, iako też w mieście, nikt, bez żadnego wyłączenia ani z osòb woyskowych, ani też cywilnych, wymawiać się nie może. Komora zaś konsumowa składowa i urząd konsumpcyiny ściśle całości wpływòw postrzegać, pod odpowiedzialnością są obowiązane.

Każdy dopuszczaiący się defraudacyi, według przepisòw, do processu pociągniętym bydź winien; gdyby zaś takowy był woyskowy, po zatrzymaniu przedmiotu defraudacyi, wraz z stósownem doniesieniem, do kommendy placu, przez władzę skarbową ma bydź odesłany.

Rówuie wykonane bydź powinny, w całey swoiey mocy, obowiązuiące urządzenia co do wyłączney, na rzecz administracyi dochodów skarbowych, sprzedaży tytuniów i tabak, służba przeto tak wewnętrzna iako też i zewnętrzna, celna, konsumpcyyna i tabaczna, stósownie do dotychczasowey organizacyi ma bydź urządzoną; potrzebna zaś pomoc do iey wykonywania, za zgłoszeniem się naczelni-

ków pomienionych urzędów skarbowych, przez kommendę placu miasta Warszawy udzieloną zostanie.

W Warszawie dnia 17/29 Września 1831.

Prezes Rządu tymczasowego Królestwa Polskiego, Rzeczywisty Tayny Radca
(podpisano) *Engel.*

(A. N.) — Słusznie mówił Szlegel: że Niemcy należą do głównie piszących mocarstw Europy; zaledwie cholera przedarła się za Odrę i Spreę, aliści znani i nieznani bez liku kapłani Eskulapa, zalewaią świat swemi wyrokami medycznemi o ziawisku choroby, którą dopiero z imienia poznali. Natomiast nasi lekarze woleli wprzód ziawioną u nas zarazę śledzić bacznem okiem, zgłębiać ią we wszystkich postaciach, za nim przystąpili do udzielenia wypadku zebranych doświadczeń. I tak, oprócz gorącey wody, iuż w zeszłym roku przez doktorów w Rossyi używaney, nasi, lekarze zalecali: ieden bizmut, drugi kaszę, trzeci cynk i t. p. Z pomiędzy zaś wszystkich tych środków, magisterium bismuthi przez Dra Leo w leczenie cholery wprowadzone, ziednało sobie europeyską sławę, i miło nam iest, że nie tylko pierwsi lekarze nie niemieccy i włoscy, ale nadto i rossyyscy, którzy w tymże względzie nayw iększą maią kompetencyą, o bizmucie nader korzystnie wyrzekli. Z pomiędzy ostatnich, sławny Lichtenstaedt w Petersburgu, w piśmie poświęconem cholerze, (Cholera Zeitung) tak o tym środku mówi: "Działanie bismutu iest dla mnie zagadką, że zaś bardzo często taką sprawia zmianę, iż skłonność do wypróżnien się zmnieysza i ogólny stan się polepsza, w licznych doświadczyłem przypadkach. Nie poymuie, iak kilku lekarzy w Gdańsku utrzymywać mogło, że bismut nie skutkuie; w prawdzie nie zawsze pomaga, ale częściey, a niżeli inne iakiekolwiek lekarstwo. Bismut zawsze nadzwyczaynem pomyślnem w sztuce lekarskiey iest ziawiskiem i t. d.,,

To powszechne korzystne uznanie w mowie będącego lekarstwa, lubo zaszczytnem iest dla iego wynalazcy, nie ubliża wszelako zaletom lekarstw przez innych lekarzy podanych; ale zamiast popisania się obojętną dla publiczności erudycyą i trwonienia czasu na polemicznych sporach, powinniby raczey na wzór Dra Leo podawać rezultat swoich doświadczeń do sprawdzenia naszemu komitetowi zdrowia, pod kierunkiem godnego Malcza z nayznakomitszych lekarzy stolicy złożonemu, i tym to sposobem ustalą sławę, z korzyścią dla rodu ludzkiego. W.

Na targach Warszawskich płacono od dnia 25 września do 1 października, żyta korzec po zł. 28 do 32; przenicy kor. od zł. 37 do 42; jęczmienia kor. po 24; owsa korzec po zł. 14 do 17; za furę siana jednokonną płacono złp. 20 do 36; parokonną od 40 do 60; słomy furę zwyczayną od złp. 12 do 18; na targ zeszłego piątku przywieziono do Warszawy; żyta korcy 714, przenicy kor. 68, jęczmienia kor. 200, owsa kor. 303, siana fur 121, słomy fur 82, mąki pszenney kor. 34 żytney 122, przypędzono wołów 235, wieprzy 290, baranów 739.

Listy z Królewca donoszą że rząd pruski pozwolił kilkunastu officerom polskim, którzy z woyskiem weszli do Prus dla leczenia się z ran przebywać w Królewcu; dostaie każdy z nich stósownie do stopnia, od 3 do 5 złp. dziennie, wolne im przechodzić się po mieście i bywać w teatrze.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Petersburg 21 *Września.* — Nayiaśnieyszy Pan raczył udzielić gubernatorowi woiennemu Małey Rossyi, jenerałowi - adjutantowi xięciu Repnin, dyamentową ozdobę orderu S. Alexandra Newskiego, a jenerałowi-adjutantowi Potapow, tudzież gubernatorowi woiennemu Kijowa, jenerałowi - porucznike-

wi Kniesznin, order S. Włodzimierza Iszey klassy, zaś jenerałowi-porucznikowi inżynieryi, Carbonier wielki krzyż 2giey klassy tegoż orderu.

Gwałtowna burza od zachodu, która d. 31 z. m. i następnych nocy panowała na zatoce Finskici, wielkie zrządziła szkody; podług nadeszłych tu dotych czas wiadomości, oprócz kilku zagranicznych, ucierpiały także 4 rossyyskie okręty.

Od 16 do 19 b. m. zapadło tu tylko 14 osób na cholerę, 19 umarło a 3 wyzdrowiało. Dnia 18 nie zachorowała ani iedna.

Bruxella 28 *Września.* — Król poiechał wczoray w wieczór do Antwerpii.

Dyplomatyczny francuzki ajent, który bawił tu dni kilka, poiechał do Hagi.

Genua 20 *Września.* — Na wyspie Sardynii pod przylądkiem della Caccia w wysokości 600 stop nad morzem ku wschodowi odkryto grotę, którey sklepienie oparte na 6 słupach iest z kamienia.

ROZMAITOŚCI.

Swietliki.

W Połndniowey Ameryce znayduie się kilka rodzaiów robaków *świetlikami* zwanych. Owady te wydaią z siebie tak iasne światło, że iadąc nocą, potrzeba ich tylko 3 lub 4 przytwierdzić do kiia, aby za doskonałą posłużyły pochodnią. Obficie znayduią się w Surinam. Podróżny ieden następuiącym sposobem opisuie przestrach swóy, iaki w nim światło tych owadów sprawiło, kiedy ie pierwszy raz uyrzał: "Indyanie, mówi on, przynieśli mi kilka świetlików, nie uwiadomiwszy mię wcale o własności tych zwierząt. Włożyłem ie do drewnianego pudełka. W nocy przestraszony zostałem niezwykłym szelestem nie wiedząc zkąd takowy pochodzi. Przekonawszy się iednak późniey o prawdzie, pośpieszyłem otworzyć pudełko. Ale iakże przeląkłem się,, gdy mnie mocne światło w oczy uderzyło. W miarę iak owady te wyłaziły z pudełka, spostrzegałem nowe światła. Ochłonąwszy wkrótce z przestrachu, pozbierałem robaczki, i zdumiewałem się nad ich świetnym blaskiem. Światło które wydaią, iest tak wielkie, że przy niem gazety (angielskie czytać można.

W roku 1497 ułowiono w stawie pod Heilbronn (w Niemczech) szczupaka, maiącego na karku miedzianą obrączkę z następuiącym napisem w greckim ięzyku: "Mnie pierwszą rybę w puszczono w ten staw, a Fryderyk II. cesarz rzymski, wrzucił mnie do niego d. 5 października 1230.,, — Szczupak wiec ten miał 267 lat, ważył 350 funtów a obraz iego widzieć ieszcze dotąd można na bramie w Heilbronn.

— Dęby i lipy dochodzą do 600 i 900 lat starości. Siedm wielkich cedrów, które Labillardie widział ieszcze w r. 1787 na górze Libanon, a które Rauwolf mierzył w roku 1564, Thevenot w r. 1658, Laique w roku 1688, a maundrell w r. 1696, musiały mieć po 1000 do 2000 lat, a w hrabstwie Surrey w Anglii znayduie się drzewo cisowe, o którem z powodu iego nadzwyczayney mocy utrzymuią, że sięga ieszcze czasow Cezara. *Fiscus indica*, figa indyiska, rosnąca na pobrzeżu morskiem w Nerbudda, zaymuie przestrzeń 2000 stóp obwodu, 7000 ludzi może się w cieniu iego ukryć. Twierdzą że to iest to samo drzewo, które opisuie Nearchus a w takim razie, nie może mieć mniey iak 250 lat. Dr. Plott wspomina o dębie w Keicot, pod którym 4374 ludzi stanąć mogło. Dwie naypięknieysze i naystarsze rośliny w Europie są palmy z Kordowy, o których ieszcze w balladzie Maurów była wzmianka. Jeżeli iest prawda, że drzewo Baobab rosnące tylko w Afryce, którego pień ma przeszło 30 stóp średnicy, może dosięgać więcey iak 5000 lat, tedy podług tey olbrzy-

miey rośliny z większą pewnością sądzićby można o wieku teraźnieyszey powierzchni ziemi.

— Pan Darby wynalazł mechanizm zawiadomiaiący o wybuchnięciu pożaru lub zakradaniu się złodzieia w domu, i na to otrzymał patent. Jest to maszyna iakby szafa do sukien, z ktorey wychodzą cienkie druty do wszystkich okien i drzwi domu; ieżeli się więc złodzieie do domu zakradaią, albo ieżeli gdzie ogień powstaie, natychmiast maszyna ta dzwoni na gwałt, zapala w tey samey chwili świece i na tabliczce wskazuie nazwisko mieysca, gdzie się nieszczęście wydarza.

— W Pera znayduie się ptak *Jordo*, wielkości naszego kosa, lecz nierównie piękniey iest zbudowany, i czarne świecące ma pierze. Rzadko kiedy ptaki te zamykane bywaią w klatkach, ale wolno sobie po powietrzu lataią. Często zbliżaią się do człowieka, aby uwagę iego na siebie zwrócić, a gdy tego dokażą, zaczynaią tak pięknie śpiewać, iak tylko po ptaku spodziewać się można; przyczem rozpościeraią skrzydła, trzepoczą niemi iak gdyby same głosem swym zachwycone były. Można ie iak psy nauczyć *aportować*, a wtedy przynoszą ziarna, pieniądze i tym podobne. Niekiedy udaią że nie żyią, kładą się z rozpostartemi skrzydłami na stole, i można ie iak nie żywe podnieść w górę; dopiero gdy kto wymówi: *aqui vienne elgato* (kot idzie) wzlatuią natychmiast i pięknie śpiewać zaczynaią.

— Na brzegach północney Szkocyi, znaleziono niedawno ciało olbrzymiey wielkości. Było ono 7 stóp długie, a odzienie na niem było w tamecznych okolicach zupełnie nie znane. Składało się z niebieskiey kurtki, iedwabney kamizelki i batystowey koszuli. Na nieszczęście nieznaleziono przy tem żadnych papierów, z których możnaby było powziąść wiadomość o oyczyźnie tego olbrzyma.

DONIESIENIA.

Bractwo Miłosierdzia ninieyszym obwieszczeniem uwiadomia powszechność, że czyniąc za dosyć ustawom i wszelkim ordynacyom ściągaiącym się do porządku w przedaży fantów in Monte pietatis zastawionych, a w czasie w tychże ustawach i ordynacyach wyznaczonym nie wykupionych, postanowiło tego rodzaiu fanty podać na publiczną licytacyą, postarawszy się wprzódy, aby każdy w szczególności fant przez osoby przysięgłe otexowany był, a takowa taxa z podpisem taxuiącego w xięgę na to przygotowaną wpisana została, która to licytacya w domu miłosierdzia w sali do schadzek brackich przeznaczoney odbywać się będzie dnia 14go Listopada 1831 r. o godzinie 9tey ranney do 1szey z południa; fanty maiące bydź licytowane znayduią się takowe: w złocie, srebrze, kleynotach, sukniach męskich, kobiecych, wieyskich, bieliźnie, zegarkach kieszonkowych, stołowych i ściennych.— Ostrzegaią się właściciele wymienionych fantów: 1mo że ktoby sobie nie życzył, aby iego fant na licytacyi sprzedany był, wolno mu go będzie wykupić, a to przez ten cały przeciąg czasu, który się od daty obwieszczenia teraźnieyszego, aż do dnia licytacyi wyznacza, sam tylko dzień licytacyi wyiąwszy; 2do że to wszystko co licytacya nad kwotę daną ex Monte Pio wyżey podniesie, wrócone właścicielom zostanie; przewyżka zaś, gdy się właściciele w lat 6 od dnia licytacyi rachuiąc po odebraniu nie zgłoszą, podług ordynacyi, Banku Pobożnego staną się własnością.

W Krakowie dnia 7 Października 1831 r. *Piekarski.*

Strzelbicki Sekretarz.

Podpisana ma honor zawiadomić szanowną publiczność, że mieszkanie swoie przeniosła z ulicy Floryjańskiey na ulicę Szewską pod N. 351 do Jmci Pana Zagórskiego, a zarazem oświadcza, iż do swey sztuki wyzłotniczey sprowadziła czeladnika zagranicznego.

Agnieszka *Thurowa.*